

11. Odpoveď ministra vnútra Slovenskej republiky Romana Mikulca na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Rastislava Schlosára podanú 10. novembra 2022 vo veci nelegálnych migrantov

Roman MIKULEC
minister vnútra
Slovenskej republiky

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 06-12-2022		
Číslo spisu: PREDs-236-1/2022		
Listy: 6/-	Prílohy: -	
RZ	ZH	LU

Bratislava 2. decembra 2022
Číslo: KM-OPVA-2022/004707

Vážený pán poslanec,

na základe Vašej interpelácie z 10. novembra 2022 a na Vami položené otázky, týkajúce sa migrácie, si Vám dovoľujem odpovedať nasledovne.

K otázke č. 1.: Aký je priemerný počet nelegálnych migrantov, ktorých príslušníci Policajného zboru SR denne zadržia na území Slovenskej republiky, za obdobie od 1. septembra 2022? Aký je celkový počet nelegálnych migrantov, ktorých za toto obdobie zadržali, a aký je celkový odhadovaný počet nelegálnych migrantov, ktorí za toto obdobie vstúpili na územie Slovenskej republiky?

Priemerný počet „nelegálnych migrantov“, ktorých príslušníci Policajného zboru denne zadržali na území Slovenskej republiky za obdobie od 1. septembra 2022 do 22. novembra 2022 v rámci sekundárnej tranzitnej migrácie, je 76 cudzincov.

Ak ide o tzv. „sekundárnu tranzitnú migráciu“ zo západobalkánskej migračnej trasy od 1. septembra 2022 do 22. novembra 2022 (vrátane) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky eviduje 6 308 cudzincov (predbežné dáta) zadržaných na sekundárnej tranzitnej migrácii (za jednotlivé mesiace: september - 1 369 cudzincov, október - 2 276 cudzincov, k 22. novembru 2022 - 2 678 cudzincov).

Odhady „celkového počtu nelegálnych migrantov“ na území Slovenskej republiky Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky nevykonáva. Počty zadržaných nelegálnych migrantov v ďalších krajinách postupu na ich trase naznačujú, že na naše územie vstupuje vyšší počty migrantov, ako sú na našom území alebo kdekoľvek inde zadržiavané (obdobne tomu tak je aj v ostatných tranzitných krajinách - Maďarsko, Česká republika, Rakúsko). Určovanie odhadu je veľmi náročné, keďže nie sú dostupné všetky potrebné dáta o zadržaných nelegálnych migrantoch v ostatných krajinách postupu, cieľových krajinách, o opakovaných zadržaniach.

Zadržané osoby sa po vykonaní evidenčných a registračných úkonov zo strany Policajného zboru (aj v iných krajinách) zväčša prepúšťajú (ak na základe lustrácie nie je dôvod na ďalšie zadržanie). Dôvodom je, že 90 % (v sledovanom období) z týchto osôb je štátnych príslušníkov Sýrie, pri ktorých existuje prekážka administratívneho vyhostenia podľa § 81 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“). V súvislosti s uvedeným je teda následne týmto osobám vydané potvrdenie o možnosti zotrvať na území Slovenskej republiky podľa § 61a ods.1 písm. a) a ods. 6 zákona o pobyte cudzincov. (Osoba uvádza štátnu príslušnosť iba tvrdením, SR ale ani iné členské štáty, nemajú možnosť overiť si pravosť tohto tvrdenia, pretože ide zväčša o osoby, ktoré cestujú bez akýchkoľvek identifikačných/cestovných dokladov a nie sú ani žiadateľmi o azyl v krajinách tranzitu). Tieto osoby chcú cez územie Slovenskej republiky iba prejsť, ich cieľovou krajinou je najmä Nemecko.

K otázke č. 2.: Kedy začne Policajný zbor SR kontrolovať všetky vozidlá prichádzajúce na územie Slovenskej republiky, t. j. kedy zavedie dočasné hraničné kontroly? Obzvlášť v prípade, keď takéto kontroly vykonával bežne v nedávnej dobe v rámci tzv. protipandemických opatrení v situácii, keď takéto dočasné hraničné kontroly už zaviedla Česká republika a Rakúska republika? Prečo doteraz Policajný zbor SR v tejto mimoriadnej situácii uvedené opatrenia neprijal?

O zavedení dočasných hraničných kontrol na vnútorných hraniciach rozhoduje vláda Slovenskej republiky. Prijatie takéhoto opatrenia nebolo navrhované, pretože je možné k nemu pristúpiť len ak sú na to splnené podmienky, ktoré upravuje priamo záväzné nariadenie Európskej únie - Kódex schengenských hraníc (Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice). Kódex schengenských hraníc v čl. 28 ods. 1 uvádza „Ak si závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti členského štátu vyžaduje prijať neodkladné opatrenia, dotknutý členský štát môže výnimočne okamžite obnoviť kontrolu vnútorných hraníc na obmedzenú dobu najviac desať dní.“ V čl. 25 ods. 2 Kódexu schengenských hraníc „Kontrola vnútorných hraníc sa obnoví len ako posledná možnosť...“.

Slovenská republika je pre nelegálnych migrantov len tranzitnou krajinou. Dočasné obnovenie kontrol vnútorných hraníc nie je v tomto prípade riešením, nelegálnu migráciu je nutné zastaviť na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie. Krajiny mimo Európskej únie, ktoré nelegálnu migráciu umožňujú, vytvárajú podmienky na tranzit nelegálnych migrantov.

K otázke č. 3.: Kedy začne Policajný zbor SR vykonávať dôslednú hliadkovú činnosť, porovnateľnú s tou, ktorú, ktorú vykonáva na hraniciach s Ukrajinou, aj po celej dĺžke štátnych hraníc Slovenskej republiky s krajinami, z ktorých k nám prichádza najviac nelegálnych migrantov? A to tak, aby boli títo nelegálni migranti zachytení už na štátnych hraniciach?

Policajný zbor prijal adekvátne opatrenia, situácia sa monitoruje a vyhodnocuje a podľa potreby sa budú prijímať ďalšie opatrenia.

Podľa záväzného nariadenia Európskej únie - Kódex schengenských hraníc čl. 22 „Vnútorné hranice možno prekročiť v ktoromkoľvek bode bez toho, aby sa vykonala hraničná kontrola osôb bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.“ Vykonávať dôslednú hliadkovú činnosť a systematickú kontrolu každej osoby prekračujúcej túto hranicu po celej dĺžke štátnych hraníc Slovenskej republiky s Maďarskom, teda vykonávať kontrolu týchto hraníc je možné na vnútorných hraniciach len v prípade dočasného obnovenia kontroly vnútorných hraníc. Na hranici s Maďarskom sa vykonáva na vytipovaných miestach a úsekoch hliadková činnosť na základe analýzy rizík.

K otázke č. 4.: Aké opatrenia Policajný zbor SR zaviedol alebo v najbližšej dobe plánuje zaviesť na zamedzenie prílivu nelegálnych migrantov na územie Slovenskej republiky?

Policajný zbor vykonáva kontroly nelegálnej migrácie (hliadkovanie) na hranici s Maďarskom. Na podporu výkonu služby Policajného zboru sú nasadzovaní aj profesionálni vojaci. Na základe analýzy rizík boli vytipované rizikové miesta (úseky) na tzv. „zelenej hranici“, kde sa vykonáva hliadkovanie.

Policajný zbor vysielal policajtov v posilnenom výkone služby do spoločných hliadok na maďarskom území v blízkosti maďarsko-slovenských hraníc, na hlavných dopravných ťahoch smerom na Slovensko, ako aj vo vlakoch a na železničných staniciach. Pre Slovenskú republiku

je výhodnejšie, ak sú nelegálni migranti, ktorí smerujú na naše územie, zachytení a riešení už na území Maďarska.

V snahe znížiť tlak nelegálnej migrácie z Maďarska, došlo po dohode s maďarskou stranou k vyslaniu 39 policajtov na posilnenie kontroly vonkajších hraníc Maďarska (od 20. októbra 2022 do 20. decembra 2022). Ďalších 30 príslušníkov Policajného zboru bude vyslaných do operácií agentúry Frontex v krajinách západného Balkánu. V súčasnosti je do operácií agentúry Frontex vyslaných 11 policajtov. Na podporu výkonu služby Policajného zboru na zabezpečenie verejného poriadku v blízkosti vnútorných hraníc Slovenskej republiky s Maďarskom a Českou republikou v súvislosti s nelegálnou migráciou je aktuálne nasadzovaných 100 profesionálnych vojakov.

Profesionálni vojaci vykonávajú službu v spoločných hliadkach s príslušníkmi Policajného zboru (príslušník Policajného zboru je vždy veliteľom hliadky). O konkrétnych miestach a časoch, kam sú zmiešané hliadky vysielané, rozhodujú nadriadení na príslušných útvaroch Policajného zboru, kam sú profesionálni vojaci vyčlenení (okresné riaditeľstvá Policajného zboru a obvodné oddelenia Policajného zboru s pôsobnosťou na slovensko-maďarskej hranici). Profesionálni vojaci pôsobia v okresoch, Bratislava 5, Komárno, Nové Zámky, Levice, Veľký Krtíš, Lučenec a Rimavská Sobota, Skalica, Senica, Trenčín, Nové mesto nad Váhom a Považská Bystrica. Policajný zbor vykonáva spoločne hliadky s cieľom odhaľovania nelegálnej migrácie aj v spoločných hliadkach s českým policajtmí, a to na železničných staniaciach, vo vlakoch smerujúcich do Českej republiky a na diaľnici D2. Taktiež boli prijaté opatrenia na vnútorných hraniach s Rakúskom, v spolupráci s policajtmí rakúskej polície sa vykonávajú kontroly na hlavnej železničnej stanici v Bratislave a vo vlakoch smerujúcich z tejto stanice na územie Rakúska.

K otázke č. 5.: Preveruje hraničná a cudzinecká polícia SR v každom individuálnom prípade, či zadržaný nelegálny migrant, ktorého administratívne nevyhostí, splňa prekážky administratívneho vyhostenia podľa § 81 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov?

V rámci konania o administratívnom vyhostení štátneho príslušníka tretej krajiny má útvar hraničnej a cudzineckej polície povinnosť v každom jednom prípade preveriť existenciu prekážok administratívneho vyhostenia podľa § 81 zákona o pobyte cudzincov. Z uvedeného vyplýva, že pred vydaním konečného rozhodnutia vo veci, policajný útvar skúma osobitné skutočnosti, ktoré preukazujú existenciu prekážok administratívneho vyhostenia podľa § 81 zákona o pobyte cudzincov. Medzi tie patrí aj preverenie skutočností o situácii v krajine pôvodu a krajinách tranzitu z pohľadu prípadných hrozieb pre nelegálneho migranta definovaných v § 81 zákona o pobyte cudzincov.

K otázke č. 6.: Iniciuje ministerstvo vnútra prijatie novely Trestného zákona, v zmysle ktorej by bolo považované za trestný čin nielen násilné prekročenie štátnej hranice, ale aj akékoľvek iné nelegálne prekročenie štátnej hranice a ktorým by sa zároveň sprísnil tresty za trestný čin prevádzáčstva? Ak nie, z akých dôvodov tak neplánuje urobiť?

Tresty za prevádzáčstvo, ktoré ukladá zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, patria medzi najprísnejšie v Európskej únii, o čom svedčí aj správanie sa prevádzáčov. Vodiči prevážajúci nelegálnych migrantov majú inštrukcie nezastavovať na území Slovenska a snažia sa uniknúť policajným orgánom do Českej republiky, kde sú postihy za prevádzáčstvo nižšie. Vzhľadom na to, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, reagujúc na praktiky páchatel'ov trestných činov prevádzáčstva, iniciovalo rozšírenie kvalifikácie

trestného činu prevádzachstva, pri ktorom bude možné postihovať páchateľov tohto trestného činu pôsobiacich aj na území iných štátov v rámci schengenského priestoru, kde túto trestnú činnosť vykonávajú. Dôvodom bolo pôsobenie a organizovanie trestnej činnosti slovenských páchateľov, najmä v susedných krajinách.

Definícia nelegálneho prekročenia štátnej hranice je zakotvená v zákone o pobyte cudzincov a vychádza z Kódexu Schengenských hraníc, pričom sa rozlišuje prekročenie vnútornej štátnej hranice (Slovensko-Maďarskej/Rakúskej/Českej/Poľskej štátnej hranice) a vonkajšej schengenskej hranice (Slovensko-Ukrajinskej štátnej hranice). Podľa Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Hlava III, Kapitola I, Článok 22 Prekračovanie vnútorných hraníc: Vnútorné hranice možno prekročiť v ktoromkoľvek bode bez toho, aby sa vykonala hraničná kontrola osôb bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

Pretože Slovenská republika pristúpila k Ženevskému dohovoru o ochrane utečencov, zaviazala sa dodržiavať ustanovenia Dohovoru, kde je garantovaná ochrana utečencov a ich právo na to, aby neboli trestaní za neoprávnené prekročenie štátnej hranice. Slovenská republika sa vstupom do schengenského priestoru zaviazala nezavádzať trestné stíhanie voči migrantom za nelegálne prekročenie štátnej hranice. Splnenie uvedeného ustanovenia je taktiež predmetom pravidelného schengenského hodnotenia Slovenskej republiky.

K otázke č. 7.: Aké opatrenia podnikla Slovenská republika voči štátom, ako je napríklad Česká republika, ktoré neoprávnene vracajú nelegálnych migrantov na územie Slovenskej republiky?

Slovenská republika sa snaží dlhodobo a intenzívne prezentovať Českej republike svoj postoj a chápanie readmisnej dohody v podmienkach schengenského priestoru. Komunikácia prebieha najmä na úrovni riaditeľov hraničných polícií, od augusta tohto roku sa zintenzívnila komunikácia aj na úrovni ministrov vnútra a policajných prezidentov, kde sa uskutočnilo viacero osobných stretnutí a rokovaní.

Od 29. septembra 2022, kedy boli obnovené kontroly na vnútorných hraniciach zo strany Českej republiky a došlo k prvému navráteniu migrantov na územie Slovenskej republiky bez súhlasu a prítomnosti príslušných orgánov Policajného zboru, je hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky v pravidelnom kontakte s hlavným hraničným splnomocnencom Českej republiky, ktorému adresoval aj viacero osobných listov, cieľom ktorých bolo ako objasnenie neodsúhlasených readmisií na územie Slovenskej republiky, snaha o opätovné vzájomné vysvetlenie chápania readmisií medzi členskými štátmi EÚ, tak aj organizácia expertného stretnutia k nožnej revízií readmisnej dohody.

Tlak na Českú republiku v úmysle zastaviť vyvážanie migrantov na hranice Slovenskej republiky je vyvíjaný aj v rámci orgánov Európskej únie. Minister vnútra Slovenskej republiky na rade JHA vyzval Európsku komisiu, aby zaujala postoj a usmernila členské štáty v tejto neštandardnej situácii. Keďže zo strany Európskej komisie požadovaná reakcia neprišla, bol z úrovne ministra vnútra Slovenskej republiky zaslaný oficiálny list pani eurokomisárke Johansson. Odpoveď zatiaľ nebola doručená. Potreba tohto usmernenia bola opätovne zdôraznená aj na trilaterálnom stretnutí Slovenskej republiky, Českej republiky a Európskej komisie. Slovenská republika dlhodobo apeluje na posilnenie vonkajšej hranice so Srbskom a Severským Macedónskom, a to najmä formou zvýšenej prítomnosti agentúry Frontex. Pozornosť by mala byť venovaná tiež grécko-tureckej hranici. Ministerstvo vnútra Slovenskej

republiky zastáva názor, že navracanie alebo vyvážanie migrantov na hranice susedného členského štátu Európskej únie neprispieva k riešeniu súčasnej migračnej situácie.

Aktuálne je možné konštatovať, že vďaka intenzívnej bilaterálnej komunikácii medzi príslušnými orgánmi oboch štátov došlo k poklesu počtu návratov na územie Slovenskej republiky.

K otázke č. 8.: Aké opatrenia podniká Policajný zbor SR na zabezpečenie ochrany obyvateľov Slovenskej republiky pred prípadnou trestnou činnosťou nelegálnych migrantov v situácii, keď im po formálnej registrácii umožňuje voľný pohyb po slovenskom území?

Pred predvedením na policajný útvar je u každého nelegálneho migranta vykonaná bezpečnostná prehliadka osoby a jeho batožiny. Všetci nelegálni migranti zachytení na území Slovenskej republiky sú tiež preverení v príslušných národných a medzinárodných databázach. Ako už bolo spomenuté, Policajný zbor vykonáva v prihraničných oblastiach Slovenskej republiky s Českou republikou a Maďarskom vo zvýšenej miere hliadkovú činnosť. Cieľom je nielen boj proti nelegálnej migrácii (záchyt nelegálnych migrantov a prevádzačov), ale aj zabezpečovanie verejného poriadku v týchto oblastiach. Policajný zbor využíva plnú podporu všetkých 100 vyčlenených profesionálnych vojakov.

K otázke č. 9.: Preveruje hraničná a cudzinecká polícia SR dôvody, pre ktoré nelegálni migranti opustili svoj domovský štát? Na základe akých informácií sú nelegálni migranti považovaní oficiálne za vojnových utečencov a nie ekonomických migrantov?

Pre rozhodnutie policajného útvaru o administratívnom vyhostení štátneho príslušníka tretej krajiny sú informácie o dôvodoch opustenia domovskej krajiny irelevantné. Aj napriek tejto skutočnosti, pre interné analytické účely, policajné útvary v rámci svojej činnosti kladú migrantom aj otázky týkajúce sa dôvodu, pre ktorý opustili svoj domovský štát (okrem obavy o život, bezpečnosť, sú uvádzané aj ekonomické dôvody). V tejto veci sú evidované aj všetky potrebné informácie k danej osobe (pre analytické účely) akými sú: osobné údaje, biometria, už spomenuté dôvody opustenia domovskej krajiny, trasa postupu, spôsob postupu a prekročenia štátnej hranice a pod., časť týchto informácií čerpá policajný útvar zo zápisníc o podaní vysvetlenia účastníkov správneho konania (migrantov) podľa § 22 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

V rámci konania o administratívnom vyhostení, policajný útvar neposudzuje, či je niekto ekonomický alebo vojnový utečenec – podstatná je existencia reálneho ohrozenia života a slobody v krajine návratu, čo predstavuje prekážku jeho administratívneho vyhostenia. Osobitne sa zisťujú skutočnosti, na základe ktorých policajný útvar rozhoduje, či v prípade konkrétneho migranta existujú alebo neexistujú zákonné prekážky administratívneho vyhostenia podľa § 81 zákona o pobyte cudzincov. Medzi ne patrí aj zistenie skutočností o situácii v krajine pôvodu a krajinách tranzitu s pohľadom prípadných hrozieb pre nelegálneho migranta definovaných v § 81 zákona o pobyte cudzincov. V prípade, ak sa následne zistí, že existujú zákonné prekážky administratívneho vyhostenia upravené v § 81 zákona o pobyte cudzincov, musí policajný útvar administratívne vyhostenie zastaviť.

K otázke č. 10.: Aký postoj má vláda Slovenskej republiky k povinnému prerozdeľovaniu nelegálnych migrantov do členských štátov Európskej únie?

Slovenská republika dlhodobo odmieta povinné prerozdeľovanie migrantov medzi krajiny Európskej únie. Prerozdeľovanie nerieši problém samotný, ale iba jeho symptómy. V tomto

kontexte preto Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky považuje za potrebné riešiť najmä príčiny nelegálnej migrácie v tretích krajinách.

Vychádzajúc z riadneho predbežného stanoviska Slovenskej republiky k dokumentu Európskej komisie COM (2020) 610/k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o riadení azylu a migrácie možno uviesť, že dané stanovisko zahŕňa okrem iného aj uvedené: V otázke solidarity presadzuje Slovenská republika jej flexibilné chápanie. Slovenská republika dlhodobo odmieta koncept povinných kvót prerozdelenia žiadateľov o azyl a solidarita vo forme relokácií nie je pre Slovenskú republiku prijateľná. V minulosti sa takéto riešenie ukázalo ako nefunkčné a neefektívne a navyše pôsobí ako „pull faktor“. Za dôležité Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky považuje zintenzívnenie spolupráce s tretími krajinami vzhľadom na nízku úspešnosť návratov a zároveň je potrebné využiť všetky pozitívne aj negatívne nástroje na to, aby tretie krajiny prijímali svojich občanov.

Pokiaľ ide o aktuálne prebiehajúce negociácie o budúcej podobe Spoločného európskeho azylového systému, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa zasadzuje o to, aby jeho súčasťou nebolo povinné prerozdeľovanie migrantov, aby všetky formy solidarity boli rovnocenné a aby mali členské štáty čo najväčší výber z možných foriem solidarity. Slovenská republika už od migračnej krízy v roku 2015 prejavuje solidaritu s členskými štátmi, ktoré sa ocitli pod migračným tlakom, najmä prostredníctvom nasadenia vlastných expertov v týchto krajinách, ale aj prostredníctvom finančnej pomoci.

S úctou

Vážený pán

Rastislav SCHLOSÁR
poslanec
Národná rada
Slovenskej republiky

Bratislava

Na vedomie: Boris Kollár, predseda Národnej rady Slovenskej republiky